

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 28 december 2004

Ö 2910-03

KLAGANDE

BB

Ombud: advokaten ES

MOTPART

Skatteverket, 171 94 SOLNA

SAKEN

Utmätning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätt, avd. 2, beslut den 23 juni 2003 i mål ÖÄ 1002-03

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen lämnar överklagandet utan bifall.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

BB har yrkat att utmätningen av hans aktier i BsBsA upphävs.

Skatteverket har bestritt bifall till överklagandet.

SKÄL

Målet gäller utmätning av aktier i ett fåmansbolag (BsBsA). BB äger samtliga aktier i bolaget. Kronofogdemyndigheten har för verkställighet av BBs skattekulder beslutat om utmätning av aktierna.

BB har hävdad att aktierna ingår i hans beneficium och skall undantas från utmätning med stöd av 5 kap. 1 § 3 utsökningsbalken. Enligt denna bestämmelse skall bl.a. arbetsredskap och annan utrustning som behövs för gäldenärens förvärvsverksamhet undantas från utmätning, till skäligt värde. BB har anfört att aktierna representerar bl.a. de maskiner och arbetsredskap som han behöver för att kunna bedriva sin näringsverksamhet.

En aktie representerar en andelsrätt i bolaget och inte den egendom bolaget äger. Beneficiereglerna i 5 kap. 1 § utsökningsbalken innehåller inte någon bestämmelse som är direkt tillämplig på aktier. Frågan blir i stället om undantaget i 5 kap. 1 § 3 kan anses vara analogt tillämpligt.

Med hänsyn till karaktären av utsökningsbalkens regelsystem måste viss försiktighet iakttas innan man ger de utsökningsrättsliga reglerna en vidare innebörd än

som följer av deras ordalydelse. I förarbetena till utsökningsbalken har också anförts att beneficiereglerna endast med påtagliga svårigheter kan bringas att fungera analogivis. (Se prop. 1980/81:8 s. 495 samt rättsfallen NJA 1995 s. 478 och 1984 s. 712 I och II.) Den uppräkningsfri egendom som görs i 5 kap. 1 § utsökningsbalken är avsedd att vara fullständig.

I förevarande sammanhang bör särskilt beaktas de problem som uppkommer på grund av att det inte kan anses möjligt att dela upp aktierna i en utmätningsbar och en utmätningsfri del.

Till att börja med kan konstateras att bolaget har ett betydande värde. Det har inte framkommit någon anledning att ifrågasätta uppgiften att bolaget har ett substansvärde av i vart fall 300.000 kr. Om aktierna undantogs från utmätning skulle undantagets omfattning därför i hög grad överstiga vad som kan anses utgöra skäligt värde enligt 5 kap. 1 § 3 utsökningsbalken (vilket som en mycket allmän riktlinje kan anses motsvara ungefär 60 procent av prisbasbeloppet, se rättsfallet NJA 1984 s. 824). Vidare är det i målet upplyst att bolaget bl.a. äger en fastighet. Ett undantag skulle få till följd att fastigheten fredades från utmätning trots att den inte utgör sådan egendom som avses i 5 kap. 1 § utsökningsbalken. En sådan konsekvens är oförenlig med regelns syfte. De anförda omständigheterna talar var för sig med styrka emot en analogitillämpning av undantaget i 5 kap. 1 § 3.

Sammanfattningsvis gäller därför att bestämmelserna i 5 kap. 1 § utsökningsbalken inte kan tillämpas på de i målet aktuella aktierna, vare sig direkt eller analogt. Redan på grund härav kan inte heller ett sådant förbehåll som avses i 5 kap.

4 § utsökningsbalken komma i fråga. Överklagandet skall således lämnas utan bifall.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander (referent), Regner,
Blomstrand och Virdesten

Föredragande revisionssekreterare: Börjesson